

Utrikesutskottets betänkande

1978/79:2

med anledning av motion om svensk fartygstrafik på sovjetiska vattenvägar

Motionen

I motionen 1977/78:1210 av Olle Göransson och Kurt Hugosson (s) hemställs att riksdagen anholder om att regeringen tar initiativ till konsultationer med Sovjetunionen för att möjliggöra för svenska fartyg att trafikera de sovjetiska flod- och kanalsystemen.

Motionärerna påpekar att svensk exportindustri under senare år gjort insatser för att skapa nya marknader i Främre Orienten men att Sveriges geografiska läge ställer svenska industrier och rederier i en sämre situation än konkurrentländerna. De anser att såväl det svensk-sovjetiska sjöfartsavtalet från år 1973 som den europeiska säkerhetskonferensens slutdokument bör kunna utgöra stöd för begäran om sådana konsultationer med Sovjetunionen.

Utskottet

Det i motionen åberopade sjöfartsavtalet mellan Sverige och Sovjetunionen avser endast sjöfarten mellan de båda länderna, inte trafik på inre vattenvägar. Inte heller det aktstycke som Sovjetunionen fogat till sjöfartsavtalet tar sikte på svenska rederiers möjligheter att trafikera sovjetiska inre vattenvägar utan avser endast Sovjetunionens skyldighet att i vissa fall göra en lastuppdelning med andra avtalsparter.

Inom ramen för det svensk-sovjetiska sjöfartsavtalet äger årliga konsultationer rum i den för ändamålet inrättade svensk-sovjetiska sjöfartskommisionen. Enligt vad utskottet erfarit berörde den svenska delegationen vid kommissionens möte i april 1978 möjligheten för svenska fartyg att få trafikera inre sovjetiska vattenleder. Delegationen fick beskedet att sovjetisk lag ej tillåter utländsk trafik på de inre vattenvägarna. Efter vad utskottet inhämtat har undantag hittills inte medgivits från denna lagstiftning. Sverige har inga motsvarande begränsningar. Sovjetiska fartyg har fritt tillträde till svenska inre vattenvägar vid trafik från utländska hamnar.

Slutdokumentet från konferensen om säkerhet och samarbete i Europa inriktar sig vad avser transportfrågor huvudsakligen på landtransporter. Dokumentets intresse för sjöfartsfrågor begränsar sig till de administrativa och tekniska säkerhetsbestämmelserna för denna trafik och den artikel som handlar härom innehåller dessutom ett förbehåll för "nationella förhållanden". Slutdokumentets stadganden om flodtrafik inskränker sig till sådana

floder som är underkastade internationell reglering.

En fri samfärdsel är emellertid till gagn för världshandeln och det ekonomiska samarbetet mellan länderna. Detta är en av huvudtankarna bakom ESK-dokumentet. Även det svensk-sovjetiska sjöfartsavtalet är att betrakta som ett bidrag till detta syfte. Utskottet välkomnar därför de ansträngningar regeringen kan göra för att i olika sammanhang underlätta den svenska exportnäringens konkurrensvillkor i detta avseende.

Det sovjetiska förbudet mot utländsk fartygstrafik innebär att svenska befraktare och exportörer tills vidare är hänvisade till sovjetiska kölar om de önskar utnyttja de sovjetiska inre vattenvägarna. En fråga av betydelse blir då vilka frakttariffer Sovjetunionen tillämpar och huruvida vissa länder har möjlighet att genom avtal eller på annat sätt tillförsäkra sig förmånligare fraktsatser än andra länder. Utskottet utgår från att regeringen både i den svensk-sovjetiska sjöfartskommissionen och under förberedelserna för ESK:s andra uppföljningskonferens i Madrid år 1980 försöker ta till vara den svenska exportindustrins intressen härvidlag.

Motionen torde därmed få anses besvarad.

Utskottet hemställer

att riksdagen anser motionen 1977/78:1210 besvarad med vad utskottet anfört.

Stockholm den 14 november 1978

På utrikesutskottets vägnar

ALLAN HERNELIUS

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Allan Hernelius (m), förste vice talmannen Torsten Bengtson (c), Erik Adamsson (s), Sture Palm (s), Georg Åberg (fp), Olle Göransson (s), Gunnel Jonäng (c), Gertrud Sigurdson (s), David Wirmark (fp), Karin Söder (c) och Bo Turesson (m).